
MBO - HBO Doorstroomprogramma

MBO | Arcus College Heerlen

HBO | Hogeschool Zuyd

© september 2010

Drs. Henk A.G. Rombouts | Faculteit *People & Business Management*

Inhoudsopgave

	pagina
Inhoudsopgave	
1 Context	2
2 Probleemstelling	3
3 Doelstelling	3
4 Organisatie	4
5 Kernconcept MBO-HBO Doorstroomprogramma	5
5.1 Doelgroep	5
5.2 Programmastructuur	5
- Bovenfacultaire instapmodule - <i>College Company Plus</i>	5
- Voorlichting	7
- Doorlopende Studieloopbaanbegeleiding	10
6 Uitgangspunten c.q. randvoorwaarden MBO-HBO Doorstroomprogramma	12
7 Uitvoering	12
8 Verbetervoorstellen naar aanleiding van evaluaties	13

Bijlagen

- 1 *Studentenbedrijf - Student Companies: programma*
Website adressen Stichting Jong Ondernemen: Handleidingen
- 2 *Format Overdrachtdossier voor het HBO*

1 Context

In november 2007 vond de eerste officiële bespreking plaats in het kader van een beoogde specifieke samenwerking van het *Arcus College Heerlen* (instelling voor Middelbaar Beroepsonderwijs - MBO) en een aantal faculteiten van *Hogeschool Zuyd* (instelling voor Hoger Beroepsonderwijs - HBO). Ingrijpende veranderingen binnen het MBO (Competentie Gericht Onderwijs) en het HBO (herstructurering van opleidingen inclusief de ontwikkeling van nieuwe opleidingen) veroorzaakten destijds minder aandacht voor (bestaande) samenwerking dan deze - vanwege de goede en noodzakelijke contacten tussen genoemde onderwijsinstellingen - verdiende. Het specifieke karakter van de hernieuwde samenwerking werd gevormd door de problematiek van de aansluiting van het MBO op het HBO: het bevorderen van de doorstroom MBO - HBO en daarbinnen in het bijzonder de sociale integratie van MBO-studenten binnen het HBO stond centraal.

De (hernieuwde) aandacht voor de 'koninklijke' route MBO - HBO werd met name ingegeven door een geconstateerde stagnatie in de doorstroom MBO - HBO. De wens van afgestudeerde MBO-ers om onmiddellijk na hun MBO-opleiding de arbeidsmarkt te betreden en vooroordelen, zo niet huiver, jegens het HBO weerhield menige afgestudeerde MBO-er van het Arcus College Heerlen om de bedoelde 'koninklijke route' te bewandelen. Een route die echter door menigeen enkele jaren ná afronding van zijn/haar MBO-studie toch wordt opgezocht en wel vanuit een bepaalde 'spijt van eerdere keuze(s)' c.q. als zijnde een 'laatste kans route'. Maar ook een route die meer in de belangstelling komt in tijden van recessie en verminderde werkgelegenheid.

De samenwerking waarbinnen een Doorstroomprogramma MBO - HBO vorm en invulling kreeg werd tot stand gebracht tussen

1. **Arcus College Heerlen** | www.arcuscollege.nl met de volgende afdelingen.

a. Handel:

- Groothandel
- Kleinhandel

b. Administratie:

- Bedrijfsadministratie
- Commercieel
- Secretarieel

2. **Hogeschool Zuyd** met de volgende faculteiten.

- a. Commercieel Management | www.lefenpit.nl
- b. Facility Management | www.go4fm.nl
- c. Heao Financieel Management | www.hszuyd.nl/Heaofm
- d. People & Business Management | www.pbmsittard.nl

2 Probleemstelling

Het in een samenwerkingsverband van Arcus College Heerlen en Hogeschool Zuyd komen tot een bevorderen van de doorstroom van MBO-afgestudeerden van de afdelingen Handel en Administratie naar één van de faculteiten/HBO-opleidingen van Hogeschool Zuyd (met name: Commercieel Management, Facility Management, Heao Financieel Management of People & Business Management) met in het verlengde daarvan het bevorderen van de sociale integratie van bedoelde doorstromende MBO-afgestudeerden binnen de door haar/hem gekozen HBO-opleiding. Aldus gedefinieerd spitst de probleemstelling zich toe op een toename (méér afgestudeerde MBO-ers) en op een versoepelen/vergemakkelijken van de integratie (van afgestudeerde MBO-ers) volgend op de doorstroom MBO - HBO.

3 Doelstelling

Ontwikkeling van een instrumentarium (inclusief procedures), welke op specifieke wijze wordt ingezet teneinde MBO-studenten van het Arcus College Heerlen, welke zich in de afrondende fase van hun MBO-opleiding bevinden, te informeren over, te enthousiasmeren voor en vertrouwd te maken met (een van de) economische HBO-opleidingen van Hogeschool Zuyd en om vervolgens een soepele doorstroom/overgang van de afstuderende MBO-student naar een van de economische HBO-opleidingen te bewerkstelligen.

Het instrumentarium krijgt in kern de gedaante van een doorstroomprogramma, welke MBO-studenten van het Arcus College Heerlen, welke zich in de afrondende fase van hun MBO-opleiding bevinden, ondergaan. De met het te ontwikkelen Doorstroomprogramma beoogde respectievelijk te realiseren belangrijke opbrengsten zijn de volgende.

1. De aan het programma deelnemende en afstuderende MBO-student is zich (meer) bewust van respectievelijk is (meer) vertrouwd met
 - a. de eisen die specifieke HBO-opleidingen rondom en na een doorstroom naar de betreffende opleidingen stellen;
 - b. de inhoud, het niveau, de werkwijze(n) en de beroepsmogelijkheden van een aantal specifieke HBO-opleidingen.
2. De aan het programma deelnemende en afstuderende MBO-student is op basis van zijn/haar interesses, ambities en inschatting van eigen sterkten en zwakten in staat zich een beeld te vormen van de kans op succesvolle afronding van (een of meerdere) specifieke HBO-opleidingen.
3. Mede op basis van 1. en 2. feitelijk ondersteunen van de aan het programma deelnemende en afstuderende MBO-student in zijn/haar besluitvormingsproces inzake de keuze van een HBO-opleiding.
3. Een snelle en soepele sociale integratie (lees: 'zich thuis voelen') binnen de betreffende HBO-opleiding van de voor een specifieke HBO-opleiding opterende en afstuderende MBO-student.
4. Een toename van het aantal MBO-studenten dat succesvol de door hen verkozen HBO-opleiding succesvol afrondt.

5. Begrip van docenten van beide onderwijsinstellingen (MBO-HBO) voor de andere onderwijsinstelling: voor de specifieke (doorstroom)problematiek, voor de inhoud en het niveau van het onderwijs, van de werkwijzen, van de beroepsmogelijkheden, van de (voor)oordelen jegens elkaar en vanuit dat begrip beter afstemmen van de aansluiting van programma's, van informatievoorziening en van uitwisseling van ervaringen.

4 Organisatie

Na een aantal oriënterende gesprekken waaraan directies en medewerkers van de samenwerkende onderwijsinstellingen deelnamen en waarin betreffende het te ontwikkelen Doorstroomprogramma gediscussieerd werd over doelstellingen, randvoorwaarden, draagvlak, werkwijzen, overlegstructuren, tijdpaden en organisatie bleek de formatie van een drietal werkgroepen - in welke zowel MBO-docenten als HBO-docenten zitting namen - een belangrijke en geprefereerde organisatorische vormgeving van het programma-ontwikkelp proces te zijn. Deze formatie van drie werkgroepen was geënt op de drie beoogde fundamenten van het te ontwikkelen *MBO-HBO Doorstroomprogramma*, namelijk:

1. Bovenfacultaire instapmodule (werkgroep 1)
2. Voorlichting (werkgroep 2)
3. Doorlopende studieloopbaanbegeleiding (werkgroep 3)

Elk van de werkgroepen zou - rekening houdend met het tijdpad zoals in onderstaande Tabel 1 weergegeven - vanuit het haar toegewezen fundament vorm en inhoud geven aan een specifiek en afgebakend onderdeel van het te ontwikkelen Doorstroomprogramma.

Tabel 1 Acties ten behoeve van de vormgeving en inhoudbepaling van het MBO-HBO Doorstroomprogramma

Acties	Verantwoordelijke	Verantwoorden aan ...	Tijdstip
informerende van betrokken partijen	unitdirecteur	faculteitsdirecteuren/ opleidingscoördinatoren	februari 2008
aanvraag projectgelden	unitdirecteur	College(s) van Bestuur	maart – april 2008
bijeenkomst MBO-HBO	unitdirecteur	faculteitsdirecteuren/ opleidingscoördinatoren teams	18 maart 2008
informerende teams	opleidingscoördinator en	docenten MBO / HBO	april 2008
installatie en faciliteren werkgroepen	directie	werkgroepen	mei 2008
ontwikkeling (onderdelen) Doorstroomprogramma	werkgroepen	studenten	september - november 2008
informatie inzake stand van zaken	werkgroepen	betrokken partijen	medio november 2008
uitvoering Doorstroomprogramma	Docenten MBO / HBO	studenten	begin 2009

De praktijk leerde dat met name de ontwikkeling van (onderdelen) van het Doorstroomprogramma mede ten gevolge van detail-afstemming meer tijd benodigde dan aanvankelijk gepland. De ontwikkelingstijd strekte zich derhalve uit tot het voorjaar van 2009, waardoor het Doorstroomprogramma eerst ten uitvoer werd gebracht bij aanvang van respectievelijk binnen het studiejaar 2009/'10.

5 Kernconcept MBO-HBO Doorstroomprogramma

5.1 Doelgroep

Studenten van het Arcus College Heerlen, welke een MBO-opleiding binnen de afdeling Administratie of Handel op niveau 4 volgen, zich in het laatste leerjaar ofwel in leerjaar 4 van hun opleiding bevinden en die te kennen geven te willen doorstromen naar het HBO of zulks overwegen.
Deelname aan het Doorstroomprogramma geschiedt op basis van vrijwilligheid.

5.2 Programmastructuur

1. Bovenfacultaire instapmodule - College Company Plus

Principe: het laten proeven van het HBO | inhoud, niveau en werkwijzen

- a. De deelnemende studenten starten op basis van een model [College Company = CC] dat door de Stichting Jong Ondernemen ten behoeve van het MBO ontwikkeld werd (zie **Bijlage 1**) een bedrijf, waarbij het ontwikkelen en bevorderen van competenties, attitudes en vaardigheden op het gebied van ondernemerschap centraal staan. In principe is hier sprake van het schrijven van een relatief eenvoudig ondernemingsplan echter ...
- b. door inbreng van eerder genoemde HBO-opleidingen krijgt het programma dat gebaseerd is op het model van de Stichting Jong Ondernemen op onderdelen een HBO-gehalte. Het niveau van en de werkwijze rondom het schrijven van (onderdelen van) het ondernemingsplan worden daardoor des HBO's. Reden om dan ook te spreken van een *College Company Plus = CC⁺*.
- c. De deelnemende studenten vormen in groepen van circa 8 personen een CC⁺, vormen per groep een mixture van studenten met verschillende achtergronden (groot- en detailhandel, bedrijfsadministratie, commercieel en secretariael) en richten een (denkbeeldig) bedrijf op en schrijven daarvoor een ondernemingsplan.
- d. Binnen de CC⁺ gaat de aandacht niet alleen uit naar de te starten onderneming en het te schrijven ondernemingsplan, maar zeker ook aan naar persoonlijke ontwikkeling: samenwerken, leidinggeven, communicatie, initiatief nemen, e.d.
- e. De bovenfacultaire instapmodule CC⁺ bestrijkt qua activiteiten een geheel studiejaar (september t/m juli) en wordt door de deelnemende studenten gevolgd naast het door hen te volgen reguliere MBO-onderwijsprogramma van leerjaar 4.
- f. De deelnemende studenten betrekken zich qua contacttijd twee dagdelen per week op de bovenfacultaire instapmodule CC⁺ en wel in principe op de maandagochtend (08.45 - 11.15 uur) en op de woensdagmiddag (13.30 - 16.00 uur).
- g. Het onderwijskundige concept van de Bovenfacultaire Module CC⁺ is te typeren als 'learning by doing' en *Leercoaching*. Het daartoe ten dienste staande programma (lees: model) is ontworpen door de Stichting Jong Ondernemen: zie **Bijlage 1**.

- h. Onderstaande Tabel 2 toont het activiteitenplan zoals deze in het studiejaar 2009/'10 ten behoeve van de Bovenfacultaire Module CC+ werd gehanteerd flankerend aan de planning zoals die door de Stichting *Jong Ondernemen* t.b.v. de oprichting van een bedrijf en het schrijven van een ondernemingsplan wordt toegepast (zie **Bijlage 1**).

Onderstaand activiteitenplan toont met name expliciet de inbreng op enig moment van de deelnemende HBO-faculteiten van Hogeschool Zuyd.

Tabel 2 Activiteitenplan CC+ studiejaar 2009/'10 - HBO inbreng

Week nummer	Activiteit	Activiteitsdoelstelling
september		
35	CC ⁺	Kick-off bijeenkomst voor alle docentdeelnemers
36	studiedag	Docenten nemen kennis van de diverse faculteiten en het HBO-onderwijssysteem
	overdrachtdossier	Deelnemers worden geïnformeerd over het overdrachtdossier (zie ook pagina 10 en Bijlage 2) en vullen dit samen met de mentor in
37		Start programma
	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: groepswerk en -dynamiek
38	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: groepswerk en -dynamiek
39	CC ⁺	Opleiding Commercieel Management: brainstormmodellen en -technieken: creatief denken inzake het genereren van productideeën
oktober		
40	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: HRM - personele organisatie, managementtool, sollicitatie
41	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: HRM - personele organisatie, managementtool, sollicitatie
	Project Zuydstad (zie pagina 9)	Deelnemers nemen kennis van overeenkomsten in en verschillen tussen diverse HBO-faculteiten en -opleidingen
november		
44	Open dagen	Deelnemers nemen ten tijde van de Open Dagen van HBO-opleidingen kennis van HBO-vervolgopleidingen
	Meeloopdag	Deelnemers nemen samen met hun begeleiders binnen de HBO-opleidingen kennis van lesvormen, locaties en sfeer
46	CC ⁺	Opleiding Commercieel Management: aandelenaankoop- en verkoop
47	CC ⁺	Opleiding Financieel Management: Financieel deel ondernemingsplan
48	CC ⁺	Opleiding Financieel Management: Financiële planning
december		
49	CC ⁺	1 ^{ste} aandeelhoudersvergadering
	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: juridische vormgeving aspecten startende onderneming
50	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: juridische vormgeving aspecten startende onderneming
januari		
1	CC ⁺	Opleiding Financieel Management: inrichting administratie, BTW systematiek en verkoopprijscalculatie
3	CC ⁺	Opleiding Financieel Management: inrichting administratie
februari		
5	CC ⁺	Opleiding Commercieel Management: communicatie- en promotieplan
7	CC ⁺	Opleiding Facility Management: eventmanagement
maart		
9	Open Dagen	Deelnemers nemen ten tijde van de Open Dagen van HBO-opleidingen kennis van HBO-vervolgopleidingen
11	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: integraal management
12	CC ⁺	Opleiding People & Business Management: integraal management
13	CC ⁺	2 ^{de} aandeelhoudersvergadering
april		
17	CC ⁺	Opleiding Financieel Management: de jaarrekening
	Carrièredag	Deelnemers nemen kennis van mogelijkheden na de MBO-opleiding
	CC ⁺	Besluitvorming Go - No Go

Week nummer	Activiteit	Activiteitsdoelstelling
mei		
20	CC ⁺	Conform programma
juni		
22	Infodag	Deelnemers nemen te tijde van de Infodag van HBO-opleidingen kennis van HBO-vervolgopleidingen

- i. Afhankelijk van de inschatting respectievelijk waardering van elk van de deelnemende HBO-opleidingen kan de afstuderende MBO-student ingeval doorstroom naar de specifieke HBO-opleiding vrijstelling van onderwijseenheden van die opleiding ontvangen waardoor aldaar voor de instromer een studieduurverkorting of anders een studielastverlichting kan ontstaan.
- j. Met betrekking tot de inbreng van de deelnemende HBO-opleidingen werden nog de volgende uitgangspunten geformuleerd.
 - Passend binnen het vigerende MBO-curriculum
 - In te brengen HBO-niveau staat gelijk aan het HBO propedeuse niveau
 - Kennismaking met HBO-werkvormen en -didactiek
 - Oriëntatie op de inhoud van de deelnemende HBO-opleidingen
 - Geen vak-focus maar aanbod van een breed palet aan praktische op het startend ondernemerschap gerichte onderwerpen
 - Eenvoudige realisatie van inbreng op opleidingsspecifiek niveau

2. Voorlichting

Principe: informeren over HBO-vervolgopleidingsmogelijkheden

In het kader van de oriëntatie van de MBO-student in de richting van een geschikte vervolgopleiding binnen het HBO is het van belang dat de MBO-student een juist beeld krijgt van diverse opleidingen en met name van de verschillende werkwijzen waar hij/zij na de MBO-studie mee in aanraking komt op het moment dat er daadwerkelijk een keuze wordt gemaakt voor een vervolg binnen het HBO. Een degelijk voorlichtingsprogramma is in dit kader uitermate belangrijk. Een voorlichtingsprogramma dient meerdere doelen te realiseren, namelijk het de MBO-student

- attent maken op de mogelijkheid een HBO-vervolgstudie te kiezen en hem/haar daar de meerwaarde van in laten zien;
- duidelijk maken dat de werkwijze op het MBO zeer verschilt ten opzichte van de werkwijze binnen het HBO;
- laten kennismaken met de diverse opleidingen die het HBO aanbiedt.

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren is een goede samenwerking tussen MBO en HBO noodzakelijk. Hoewel de meeste activiteiten binnen een dergelijk voorlichtingsprogramma geïnitieerd zullen worden door het HBO (als aanbieder van de vervolgopleiding), is het van belang ook de MBO-docent actief te betrekken rondom en binnen dit programma. De MBO-docent heeft immers het meeste contact met de student, weet waar de interesses van de individuele student liggen, kent daarbij de sterktes en zwaktes van de student en kan in een vroeg stadium de student over zijn/haar vervolgmogelijkheden informeren/adviseren. Hoewel de betrokkenheid van de MBO-docent van belang is en niet moet worden onderschat in dezen, is het niet het belangrijkste aandachtspunt zoals beschreven binnen deze pijler.

De uitwerking van het voorlichtingsprogramma erkent de rol van de MBO-docent en neemt deze daadwerkelijk mee binnen het programma, maar de belangrijkste focus ligt binnen dit traject op de informatievervalschafting vanuit het HBO in de richting van het MBO.

Samenwerking

Een draaiboek voor het voorlichtingsprogramma is tot stand gekomen door een samenwerking met het Arcus College Heerlen. Binnen dit College vond een pilot plaats betreffende een voorlichtingstraject welke de basis vormt voor het voorlichtingsprogramma zoals dat wordt beschreven binnen deze pijler. Het is van uitermate belang dat MBO- en HBO-instellingen actief zoeken naar samenwerkingsverbanden om te komen tot een goed programma.

Het voorlichtingsprogramma

Het totale voorlichtingsprogramma bestaat uit een aantal verschillende activiteiten geïnitieerd/georganiseerd binnen het MBO en het HBO en in samenwerking tussen MBO en HBO. Binnen deze pijler ligt de nadruk op de activiteiten die voortvloeien uit de samenwerking tussen MBO en HBO, namelijk op de volgende onderdelen:

- Studiedag voor MBO-docenten
- Project Zuydstad
- Verdiepingsdag/meeloopdag

Bovenstaande onderdelen van het voorlichtingsprogramma dienen goed ingebed te worden binnen het pakket bestaande voorlichtingsactiviteiten van het MBO en HO zoals open dagen/informatiemarkten/carrièredagen e.d. Het is van belang de spreiding van voorlichtingsactiviteiten en de juiste timing ervan bij het maken van een voorlichtingsdraaiboek goed in acht te nemen. Bijgevoegd draaiboek is derhalve een voorbeeld dat desgewenst kan worden aangepast aan de (voorlichtings)planning van iedere MBO/HBO instelling.

Tabel 3 Voorbeeld van het voorlichtingsdraaiboek voor een volledig studiejaar

Maand	Activiteit	MBO-HBO Samenwerking	Activiteit (doelstelling)
september	Studiedag	samenwerking	Docenten MBO nemen kennis van de diverse faculteiten en het HBO-onderwijssysteem.
oktober	Project Zuydstad	samenwerking	Deelnemers nemen kennis van overeenkomsten en verschillen van diverse faculteiten/opleidingen HBO.
november	Open dag	HBO	Deelnemers nemen kennis van vervolgmogelijkheden.
	Verdiepingsdag/meeloopdag	samenwerking	Deelnemers nemen kennis van lesvormen, ruimtes, sfeer van de opleiding samen met hun begeleiders.
maart	Open dag	HBO	Deelnemers nemen kennis van vervolgmogelijkheden.
april	Carrièredag	MBO	Deelnemers nemen kennis van mogelijkheden na het MBO.
juni	Informatiemarkt	HBO	Deelnemers nemen kennis van vervolgmogelijkheden.

Uitwerking samenwerkingsonderdelen

A. Studiedag

Tijdens deze dag bezoeken MBO docenten de HBO-instelling en maken daar kennis met HBO-docenten. Het vakgebied is een belangrijk criterium om deze docentuitwisseling succesvol te laten zijn. Behalve vakdocenten is het wellicht verstandig om studieloopbaanbegeleiders met elkaar in contact te brengen. Doel van deze dag is om MBO-docenten een beter zicht te geven op de verschillende werkvormen, op het niveau van de vakgebieden, op problematiek rondom de aansluiting, e.d.

B. Project Zuydstad

Eerder werd er binnen 'samenwerking' al gesproken over het belang van samenwerkingsverbanden tussen individuele MBO- en HBO-instellingen. Het is raadzaam deze samenwerkingsverbanden verder uit te werken richting verschillende domeinen. In het samenwerkingsverband eerder geschetst tussen Arcus College Heerlen (MBO) en Hogeschool Zuyd (HBO), betreft dit een samenwerking tussen de afdelingen *Handel* en *Administratie* vanuit het MBO en de economische opleidingen vanuit het HBO. De economische opleidingen van Hogeschool Zuyd hebben gezamenlijk een 'spel' ontwikkeld: project *Zuydstad*. Binnen dit spel komen MBO-studenten (onder leiding van de voorlichters van het HBO) in aanraking met de verschillende functies die passen bij de uitstroomprofielen van elk van de specifieke economische opleidingen.

Project *Zuydstad* is een spel dat werd ontwikkeld om de MBO-studenten een idee te geven van wat de verschillen en overeenkomsten zijn tussen de diverse economische opleidingen van Hogeschool Zuyd.

Achtergrond project Zuydstad

Zuydstad is een fictieve stad ergens in Zuid-Limburg, waar een gefortuneerde investeerder, rijk geworden door de bouw van sportaccommodaties t.b.v. de Olympische Spelen in Beijing, een groot sport/wellness centrum uit de grond wil stampen. Omdat hij niet bekend is met de manier van zakendoen en werken in Nederland, heeft hij een projectteam van 9 Nederlandse consultants in de arm genomen dat het ondernemingsplan gaat schrijven. Deze 9 consultants ontmoeten elkaar tijdens een projectvergadering.

Na een korte instructie gaan de deelnemers aan het werk met het doel om in ongeveer 45 minuten naar de antwoorden op onderstaande vragen te zoeken.

- Welke opleiding heeft deze persoon gevolgd?
- Welke drie persoonskenmerken horen bij de functie van deze persoon?
- Welke uitspraak tijdens de vergadering komt van deze persoon?
- Welk vakblad leest deze persoon?
- Met welke externe partij/leverancier heeft deze persoon contact?
- Welk deel van het ondernemingsplan schrijft deze persoon?

Per groepje krijgen de deelnemers foto's van alle 9 consultants (met naam en functie) en kaartjes met de antwoorden op alle vragen uitgereikt.

C. Verdiepingsdag/meeloopdag

Nadat MBO-studenten deelnamen aan het project *Zuydstad*, kunnen zij zich inschrijven voor een verdiepingsdag/meeloopdag binnen een opleiding naar keuze. Tijdens deze dag zal de MBO-student naar de HBO-instelling komen om daar de sfeer te proeven, studenten te spreken, zelf de werkvormen te ervaren en te ontdekken wat het betekent om aan het HBO te studeren.

3. Doorlopende Studieloopbaanbegeleiding

Principe: afstemming inzake Studieloopbaanbegeleiding (SLB).

Zowel binnen het MBO (Arcus College Heerlen) als binnen het HBO (aantal specifieke faculteiten/opleidingen van Hogeschool Zuyd) vindt op een of andere wijze studieloopbaanbegeleiding plaats. In alle gevallen wordt de student vanuit de optiek van het gevolgde en te volgen studietraject en vanuit de optiek van een vervolgstudie en/of het betreden van de arbeidsmarkt gecoacht. De student krijgt daarbij met regelmaat een spiegel voorgehouden opdat zij/hij (beter/meer) zicht krijgt op door onderwijs te verkrijgen en op feitelijk verkregen competenties, op sterkten en tekortkomingen daarbinnen, op ambities en interesses, op toekomstperspectief en op de in dezen door de student te zetten stappen respectievelijk te ondernemen acties. Daarbij vindt dossiervorming plaats en wel in de gedaante van persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP).

In het kader van een soepele MBO-HBO Doorstroom werd gezocht naar een samenwerking, naar een stroomlijning, kortom naar een onderlinge afstemming op het gebied van Studieloopbaanbegeleiding. Die afstemming werd vooral gevonden in de ontwikkeling en het hanteren van een op de MBO-POP geënt overdrachtdossier, welke door de HBO-opleiding wordt over- en opgenomen en van waaruit de HBO-opleiding de HBO-POP van de 'binnenkomende' MBO-student opbouwt.

Werkwijze

- 1ste fase: Inventarisatie van de vigerende SLB-trajecten binnen het MBO (Arcus College Heerlen) en binnen het HBO (Hogeschool Zuyd - Faculteiten Commercieel Management, Facility Management, Financieel Management en People & Business Management).
- 2de fase: Onderzoek naar de mogelijkheden tot het verbeteren van de afstemming tussen SLB-trajecten van de MBO- en HBO-instellingen.
- 3de fase: Keuze van de manier waarop de MBO-afgestudeerde qua MBO-Studieloopbaanbegeleiding soepel doorstroomt naar een HBO-Studieloopbaanbegeleiding.

Fase-resultaten

1ste fase - Inventarisatie

- Binnen het MBO wordt Studieloopbaanbegeleiding steeds belangrijker.
- Binnen het MBO zijn de verschillen in Studieloopbaanbegeleiding van specifieke MBO-opleidingen (commercieel, administratief, secretariael) groter dan die binnen het HBO (Commercieel Management, Facility Management, Financieel Management en People & Business Management).
- Nadrukkelijke overeenkomsten tussen MBO- en HBO-Studieloopbaanbegeleiding zijn met name binnen de centrale vraagstellingen en de gehanteerde testen aanwezig.

- De tijdsinvestering binnen de diverse (MBO en HBO) begeleidingstrajecten verschillen.
- Een goede inbedding van de Studieloopbaanbegeleiding binnen het curriculum is binnen het MBO actueel d.w.z. krijgt de nodige aandacht.

2de fase - Verbetermogelijkheden

- Idee A: Hanteren van een uniforme Portfolio door MBO en HBO
Na bestudering van de diverse portfolio's blijkt dat de verschillen in portfolio's van de in geding zijnde opleidingen - op detailniveau - te groot zijn. Idee 1 is derhalve geen reële optie.
- Idee B: Het ontwerpen van een specifiek overdrachtdossier welke bij de doorstroom van een MBO-afgestudeerde naar de HBO-opleiding wordt overgedragen aan de 'student-ontvangende' HBO-opleiding. De haalbaarheid van dit idee wordt onderschreven.

3de fase - De manier van SLB-doorstroom

Keuze valt op de constructie van een overdrachtdossier, welke in de laatste fase van de MBO-opleiding door en voor de afstuderende MBO-er inhoud krijgt en welke vervolgens wordt overgedragen aan de 'student-ontvangende' HBO-opleiding. De afspraken in dezen zijn de volgende.

1. De MBO-student is verantwoordelijk voor het invullen en completeren van zijn overdrachtdossier.
2. De MBO-student bouwt haar/zijn overdrachtdossier op gedurende de periode april/mei van haar/zijn laatste MBO-leerjaar.
3. De MBO-student overhandigt bij aanvang van zijn HBO-opleiding het overdrachtdossier aan de SLB-coördinator van de 'ontvangende' HBO-opleiding.
4. Het overdrachtdossier wordt bij het eerste (intake-)gesprek tussen de doorstromende MBO-student en de SLB-coördinator van de 'ontvangende' HBO-opleiding doorgenomen, besproken en gebruikt ter inschatting van het HBO-carrière perspectief/kansen van de doorstromende MBO-student.

Voor de format van het te hanteren overdrachtdossier: zie **Bijlage 2**.

Aandachtspunten

Hetzij om stimulerende redenen, hetzij om logistieke werd rondom de implementatie van de afstemming betreffende MBO-HBO Studieloopbaanbegeleiding aandacht voor het volgende gevraagd.

- a. Medewerking van de docenten bij het door de MBO-student invullen van het overdrachtdossier.
- b. Begeleiding van de MBO-student bij het invullen van het overdrachtdossier door het aanwijzen van een aanspreekpunt ingeval ervaren problemen c.q. vragen.
- c. Etaleren van commitment van de in het doorstroomtraject participerende opleiding.
- d. Afspreken inclusief communiceren van consequenties van het door de MBO-student in gebreke blijven inzake het invullen van het overdrachtdossier.
- e. Creatie van duidelijkheid aangaande de vereiste logistiek inzake het overdrachtdossier: bij wie wanneer en in welke vorm het dossier inleveren?
- f. Formele inbedden van het Traject Studieloopbaanbegeleiding binnen het MBO en HBO.

Pilot

Vóór de feitelijke implementatie van het overdrachtdossier werd door middel van een pilot afstemming bereikt over de precieze vormgeving. Met studenten van het MBO, met hun mentoren en met de studieloopbaanbegeleiders van het HBO vond een evaluatie plaats en werd het overdrachtdossier in detail aangepast en vervolgens breed geïmplementeerd.

6 Uitgangspunten c.q. randvoorwaarden MBO-HBO Doorstroomprogramma

Het MBO-HBO Doorstroomprogramma zoals dit in een samenwerking van het Arcus College Heerlen met Hogeschool Zuyd tot stand kwam, kende de navolgende uitgangspunten en randvoorwaarden.

1. Voorafgaand aan het volgen van het MBO-HBO Doorstroomprogramma dienen de deelnemende MBO-studenten duidelijk en volledig voorgelicht te worden over:
 - vervolgstudie binnen het HBO: mogelijkheden, eisen, verwachten;
 - de structuur en inhoud van het Doorstroomprogramma.
2. Het Doorstroomprogramma wordt ontwikkeld en uitgevoerd door MBO- en HBO-docenten.
3. Binnen het reguliere studieprogramma van de MBO-student wordt op een zodanige wijze (qua tijd en belasting) ruimte gemaakt dat de MBO-student in potentie het programma succesvol kan volgen respectievelijk afronden.

7 Uitvoering

Na divers overleg over randvoorwaarden, werkwijzen en organisatie startte de ontwikkeling van het MBO-HBO Doorstroomprogramma in februari 2008. Implementatie geschiedde in september 2009 (studiejaar 2009/'10), terwijl het programma werd afgerond in juni 2010.

Onderstaande Tabel 4 geeft een overzicht van de deelname van MBO-studenten van het Arcus College Heerlen aan het MBO-HBO Doorstroomprogramma.

Tabel 4 Aantal deelnemende MBO-studenten aan het MBO-HBO Doorstroomprogramma
Arcus College Heerlen - Studiejaar 2009/'10

		College Company plus Classes				Totaal
MBO-afdeling	Richting	CC ¹	CC ²	CC ³	CC ⁴	
Handel	Detailhandel					
	Groothandel	2	3	3	3	11
Administratie	Bedrijfsadministratie	4	3	3	4	14
	Commercieel	2	2	2	1	7
	Secretarieel	1	1	1	1	4
Totaal		9	9	9	9	36

De uitvoering van het Doorstroomprogramma geschiedde onder inzet van:

- acht HBO docenten
4 docenten faculteit People & Business Management, 1 docent Faculteit Financieel Management, 1 docent Faculteit Facility Management en 1 docent Faculteit Commercieel Management
- acht MBO docenten
- contactpersoon Stichting *Jong Ondernemen*

De coördinatie in dezen was in handen van een 6-tal coördinatoren: 2 van de MBO-instelling en 4 van de HBO-faculteiten (d.w.z. van elke deelnemende faculteit één coördinator).

8 Verbetervoorstellen naar aanleiding van evaluaties

Naar aanleiding van een aantal (tussentijdse) evaluaties werden de navolgende relevante verbetervoorstellen geïnventariseerd.

- 1) Aanscherping van de informatievoorziening over de aspecten van het Doorstroomprogramma:
 - nader detaillering over hetgeen van de deelnemende MBO-student wordt verwacht (inspanningsverplichting, nakomen samenwerkingsafspraken, aanwezigheid, ...);
 - faciliteren van overlegmomenten van begeleiders, coaches en mentoren opdat ervaringen betreffende de invulling van het overdrachtdossier worden uitgewisseld.
- 2) Betreffende de Bovenfacultaire Instapmodule - *College Company Plus*:
 - de inbreng van de HBO-faculteiten qua curriculum qua inhoud en timing nauw afstemmen op de achtereenvolgende fasen van het opstellen van het ondernemingsplan inclusief het op praktische (lees: toepasbare, dienstbare) wijze aanreiken van HBO-kennis en -vaardigheden;
 - druk (tijd en/of belasting) welke van de fasering van en de deelactiviteiten binnen het programma uitgaat en welke de student als zodanig ervaart verlichten, door o.a.
 - * bijstelling van (kwaliteits)eisen;
 - * betere spreiding van activiteiten (aanbod van kleinere eenheden of zelfs schrappen van onderdelen);
 - * meer en striktere ondersteuning van de student(groep).
- 3) Uitbreiden van de groep deelnemende MBO-studenten met studenten van de MBO-afdeling Techniek.
- 4) Strakke regie op (inclusief communicatie over) de mogelijkheden die de met succes deelnemende MBO-student ontvangt in termen van vrijstellingen en verkorting of versnelling van studieduur ingeval doorstroom naar de specifieke HBO-opleiding.

Bijlage 1 *Studentenbedrijf - Student Companies: programma*
Website adressen Stichting Jong Ondernemen: Handleidingen

1 Download-pagina van de Website van de Stichting Jong Ondernemen

<http://www.jongondernemen.nl/scholieren-studenten/mbo-college-company/downloads.html>

2 *Ondernemend studeren met je eigen studentenbedrijf*

Handboek MBO - Studentenbedrijf / studenten

Stichting Jong Ondernemen

[pdf-file]

http://www.jongondernemen.nl/fileadmin/dam/documents/Handboeken_2009/Handboek_2010-11_studentsen_MBO_art.5.pdf

3 *Ondernemend studeren met je eigen studentenbedrijf*

Handboek MBO - HBO - WO / begeleiders

Stichting Jong Ondernemen

[pdf-file]

http://www.jongondernemen.nl/fileadmin/dam/documents/Handboeken_2009/Handleiding_2010-11_begeleiders_MBO-HBO-WO_NL_art.9a.pdf

Bijlage 2 Format *Overdrachtsdossier voor het HBO*

Overdrachtsdossier voor het HBO

Gekozen vervolgopleiding:

Gegevens leerling	
Achternaam	
Voornaam	m/v
Gegevens huidige opleiding	
Naam school	
Soort opleiding	
Gegevens studiebegeleider	
Naam	
Telefoonnummer	
E-mailadres	

Dit document mailen naar:

Doelen

Het doel van dit overdrachtdossier is je toekomstige HBO-opleiding gegevens te verschaffen die je overgang naar het HBO soepeler kunnen laten verlopen.

Dit overdrachtdossier stelt je studieloopbaanbegeleider binnen het HBO is staat om sneller inzicht te krijgen in jouw persoonlijkheid en biedt daardoor de mogelijkheid om beter in te spelen op jouw behoefte aan begeleiding.

Het overdrachtdossier schetst een (zelf)beeld van jou als leerling evenals je verwachtingen ten aanzien van de opleiding, het kan gezien worden als een nulmeting bij de aanvang van je HBO-studie en vormt daarmee het startpunt voor verdere ontplooiing van jou als student.

Werkwijze en overdracht

De verantwoordelijkheid voor het maken van dit overdrachtdossier ligt bij jou als leerling, maar voor het geven van een compleet beeld is er ook input nodig van je studieloopbaanbegeleider (coach/mentor), van een door jou gekozen docent en van iemand uit je privé omgeving.

Jij zorgt ervoor dat deze input er komt, maar je leest eerst het hele document door om te weten wat precies de bedoeling is.

Het overdrachtdossier wordt ingevuld in het laatste jaar van je opleiding, in de periode april/mei. Je vraagt eerst je studieloopbaanbegeleider en iemand uit je privé omgeving om een typering van jou te geven met betrekking tot eigenschappen en bijzonderheden (A en B).

Bij C geven respectievelijk de studieloopbaanbegeleider, de gekozen docent en jijzelf een mening over de studiehouding.

Eventueel kunnen er nog opmerkingen worden toegevoegd.

Vervolgens ga je zelf aan de slag met de onderdelen D tot en met F.

De leerling zorgt ervoor dat dit overdrachtdossier de nieuwe opleiding terecht komt.

A. Typering van de leerling door de studieloopbaanbegeleider

--

B. Typering van de leerling door iemand uit de privé omgeving

--

C. Studiehouding

Mening van studieloopbaanbegeleider/docent/leerling.

5 staat voor: sterk punt

4 staat voor: beter ontwikkeld

3 staat voor: voldoende aanwezig

2 staat voor: aandachtspunt

1 staat voor: verbetering noodzakelijk

vraagteken staat voor: hierover kan ik geen
oordeel geven

Studiehouding	studieloopbaanbegeleider	docent	leerling
inzet			
initiatief			
concentratie			
afspraken nakomen			
samenwerken			
zelfstandigheid			
enthousiasme			
actieve deelname			
Opmerkingen studieloopbaanbegeleider/docent:			

D. Analyse studiehouding door leerling

Verklaar verschillen in scores bij onderdeel C tussen studieloopbaanbegeleider, docent en jezelf.

E. Curriculum vitae

Persoonlijke gegevens

Achternaam		Voornaam	
Straat		Nummer	
Postcode		Woonplaats	
Telefoon		Telefoon mobiel	
Geboortedatum		Geboorteplaats	
E-mailadres		Nationaliteit	

Opleidingen

periode	opleiding	opleidingsinstituut	diploma

Stages/Werkervaring

periode	werkgever	werkzaamheden

Hobby's/Interesses

F. Nulmeting

Noem twee sterke punten van je zelf en licht elk punt toe door een situatie te beschrijven waarin je zelf vindt dat je goed gepresteerd/gehandeld hebt.

--

--

Noem twee verbeterpunten en licht elk punt toe door een situatie te beschrijven waarin je vindt dat je niet goed gepresteerd/gehandeld hebt.

--

--

Geef aan welk soort beroep je aantrekt.

--

Stel dat je moet solliciteren om op de gekozen opleiding toegelaten te worden, welke motivatie zou je dan gebruiken om aangenomen te worden?
(waarom de opleiding blij moet zijn met jou als student?)

--

Zijn er omstandigheden in je privé situatie die van belang zijn voor de mentor om te weten?

--